

Ekim Devrimi: Sosyalist devrim zincirinin ilk halkası

Yazar: Pantelis Pouliopoulos

Çeviri: Kaan Gündeş

İlk kez *Spartakos*'un Ekim 1930 tarihli 4. sayısında yayımlanmıştır. İngilizce'ye H. Antonn tarafından çevrilmiştir. Metnin orijinal başlığı "In the 13th Anniversary of the Russian Proletarian Revolution" (Rus Proleter Devriminin 13. Yıldönümü) şeklindedir. Metin Türkçe'ye ilk defa çevrilmektedir.

Pantelis Pouliopoulos (1900-1943): Yunan komünist, Yunanistan Komünist Partisi (KKE) genel sekreteri, Yunanistan'da Troçkist muhalefetin kurucusu. İstefe'de dünyaya geldi, 1919'da hukuk okumak için Atina'ya taşındı. Burada KKE'nin öncülü olan Yunanistan Sosyalist Emek Partisi'ne (SEKE) katıldı. 1919-1922 Türk-Yunan Savaşı'nda askere çağrıldı, 1920'de asker olarak Türkiye'ye savaşmaya gönderildi. Cephede SEKE hücreleri örgütledi. 1922'de ordu içinde savaş karşıtı propaganda yürüttüğü için tutuklandı. Savaşın bitimiyle serbest bırakıldı. Gaziler arasında faaliyet yürüttü ve Panhelenik Gaziler Federasyonu başkanı seçildi. Kasım 1924'te KKE'nin ilk genel sekreteri seçildi. 1925'te tutuklandı, mahkemede politik bir savunma verdi ve Makedonya ile Trakya'nın bağımsızlığını savunduğu için sürgüne gönderildi. Mahkemedeki meşhur savunma konuşması 5 saat sürmüştür. Sürgün yerleri ise sırasıyla Anafiye, Yamurgi ve Bolukendire adaları oldu. 1926'da Pagkalos diktatörlüğünün düşmesiyle birlikte özgür kaldı. KKE içinde Sol Muhalefet gruplarını örgütlemeye başladı. Mart 1927'de Troçkist pozisyonları savunduğu gerekçesiyle partinin Merkez Komitesi'nden çıkartıldı. 25 Haziran 1927'de meşhur "KKE'ye açık mektup" metnini yayımladı; bu mektupta KKE'nin kuruluşunda yatan ve Ekim Devrimi'ni mümkün kılan enternasyonalist ilkelerine sadık kalması ve Stalinist bürokratikleşmeye karşı durulması çağrısı yapıyordu. Üç ay sonra, Sol Muhalefet

grubunun diğere üyeleri ile birlikte partiden antidemokratik bir şekilde ihraç edildi. Yunan Troçkistlerini birleştirerek EOKDE'yi (Yunanistan Enternasyonalist Komünistler Örgütü) kurdu. EOKDE 1938'de, Dördüncü Enternasyonal'in Paris'teki kuruluş kongresinde hazır bulunan örgütlerden biriydi. Metaxas diktatörlüğünde partiyle birlikte yer altına çekildi ancak 1938'de yakalandı. Akronaupliya'ya hapsedildi ve burada çalışmalarını sürdürdü. Antifaşist partizanların Kournovo Tüneli'ni sabote etmesine bir cevap olarak, Yunanistan'daki Mussolini kuvvetleri tarafından 1943'te, 100'ün üzerinde Troçkist militanla birlikte kurşuna dizildi. Karşısına çıktığı idam mangasının önünde İtalyanca bir konuşma gerçekleştirdi; onları antifaşist mücadeleye ve savaş karşıtı direnişeye karşı böylesine bir suç işlememeye davet etti. Pouliopoulos'un bu konuşması sonucunda İtalyan askerler onu vurmaya reddettiği için, kurşuna dizme işlemini *Arma dei Carabinieri*, yani İtalyan ulusal jandarması gerçekleştirdi. Dördüncü Enternasyonal'in II. Dünya Savaşı öncesinde ve sırasında Stalinizm, emperyalizm veya faşizm tarafından şehit edilen en büyük önderlerinden birisiydi. Makalelerini P. Sarkatos veya Spartacist takma isimleriyle kaleme aldı. Filippos Orfanos takma ismiyle Marx'ın *Das Kapital*'i ile *Ekonomi Politğin Eleştirisine Katkı'sını*, Troçki'nin *İhanete Uğrayan Devrim*'ini, Kautsky'nin *Karl Marx'ın Ekonomi Teorileri*'ni, Buharin'in *Tarihsel Materyalizmin Tarihi*'ni Yunanca'ya çevirdi.

Temelleri sürekli toplumsal altüst oluşlarla sallanan kapitalist bir dünyanın ortasında Sovyet iktidarının on üç yıllık sürekli varlığı, Kasım 1917'den sonra uluslararası gericiliğin politikacıları ve teorisyenlerinin, Rus proleterlerinin gerçekleştirdikleri muntazam olaya karşı gelişlerinin saçmalık olduğunu açıkça ortaya koydu: Bu saçmalık, devrimin tarihsel olarak gerekli olmadığıydı. Devrimin bu son on üç yılda yarattığı yeni sosyalist uygarlığın ilerici sıçramalarına ve Rusya'daki bu girişimin gelecekteki kaderine bakılmaksızın, Ekim Devrimi, zamanının tarihsel bir ihtiyacıydı.

Ekim Devrimi, dünyada sınıflı toplumların varlığından bu yana insanlığın gelişiminde çığır açan en büyük olaydır ve insanlığın gelecekteki ilerleyişinin

bilinçli devindirici gücü olan uluslararası proletaryaya yüzyılımızın en büyük dersini sağlamış ve hala da sağlamaktadır.

Gerici felsefenin öyle bir doğası vardır ki, diyalektik gerçeğe tahammül edemez, Rus proleter devriminin zorunlu bir olay olarak aynı zamanda rasyonel de olduğunu kabul edemez; bu devrim, bir avuç devrimcinin “manik” ajitasyonundan ya da ismi, Şubat Devrimi’nin iflasıyla özdeşleşmiş olan Kerensky’nin son zamanlarda yazdığı anılarında utanmadan iddia ettiği gibi Kayzer’in emirlerinden ve Alman Genelkurmayının entrikalarından kaynaklanmıyordu.

Ekim Devrimi’nin mantıksal kökleri bize, onun teorisyeni ve siyasal önderi olan Nikolai Lenin tarafından, deneyimle doğrulanan bir takdire şayan bilimsel doğrulukla açıklandı.

Çarlık Rusyası’nda burjuva devlet örgütlenmesinin çözülmesi ve Rus burjuvazisinin, burjuva demokratik devrimin görevlerini, Çarlık’ın enkaza dönüşmesinin ardından tamamlama konusundaki tarihsel zayıflığı (onu kaçınılmaz olarak karşıdevrim kampında konumlandıran bir zayıflık), işçi sınıfını dünya tarihi sahnesine bir kurtarıcı olarak taşıyan büyük emperyalist savaşın başlattığı uluslararası kapitalizmin devrimci kriz dönemi ile eşzamanlı bir şekilde yaşandı. Böylesine karmaşık tarihsel koşulların içinde olan Rus proletaryası, Rusya’daki burjuva demokratik devrimin doğal ve mantıksal tamamlayıcısı ve kendi ülkesinde de uluslararası sosyal devrimin başlatıcısıydı. Devrimci dönemin açılışı, yalnızca Moskova barikatları tarafından değil, aynı zamanda 1923’teki Hamburg ve Bavyera ve Macaristan ve İtalya ve Baltık Devletleri ve Saksonya ve Bulgaristan barikatlarının ve Doğu ve Kuzey Afrika’daki sömürge ayaklanmalarının savaş sonrası tarihinin zemininde alevlendi. 1914’ten beri içinde bulunduğumuz geçiş çağı, emperyalist savaşların, sosyal devrimlerin ve ulusal ayaklanmaların yaşandığı bir dönemdir. Tüm dünyada kapitalist iktidar son nefesini verene kadar yaşayacağımız olaylar zincirinde, 1917 Rus Devrimi bu zincirin ilk halkasıydı. Yirmi beş yıllık devrimci deneyimin çelikleştirdiği büyük bir Marksist partinin varlığı, dahi bir önderlik kadrosunun varlığı, yerel burjuvazinin gecikmiş gelişimi ve ülkenin temel ekonomik arterlerinin yabancı finans sermayesinin uzun süreli egemenliği altında oluşu antikapitalist proleter mücadeleye önemli ölçüde ulusal

devrimci bir karakter kazandırıyor; bu etkenler, küçük burjuva demokrasisinin partilerinin (SR'ler ve Menşevikler) devrime her zamanki ihanetiyle bir araya geldiğinde, proleter devrimin diğer ülkelerde uğradığı geçici yenilgilere karşı Rus proletaryasına zafer kazandırdı.

Bugün çeşitli siyasi eğilimler ve partiler açısından 1917 Rus Devrimi karşısında aldıkları tavırdan daha karakteristik bir işaret yoktur. Bu bakış açısı üzerinden, uluslararası sosyal demokrasi, Marksizmden ve işçi hareketinin herhangi bir devrimci geleneğinden tamamen ayrıldığını duyurdu ve Rusya'da devrimci geçiş döneminin tarihsel gerekliliğinden bile şüphe eden gerici eleştirinin salt radikal bir tamamlayıcısı haline geldi. Rus Devrimi sorunuyla ilgili olarak resmi sosyal demokrasinin bütün o bilgeliği bugün şu şekilde özetlenebilir: "Rus Devrimi sosyalist görevlerde ilerlememeliydi, sadece ülkenin burjuva demokratik geçiş dönemini tamamlamalıydı. Rusya'da bir proleter devrim hiçbir zaman yaşanmadı. Sovyetlerin yerine bir burjuva demokrasisi konmalıdır." Ancak birileri günümüzün sosyal demokrat teorisyenlerinin, yüzyılımızın ilk yıllarından bugüne Rus sorununa bakış açılarının gelişimini gözlemlerse, onların trajikomik tekziplerinin büyüklüğü karşısında gerçekten hayrete düşecektir. 1902'de, Marksizmin Enternasyonal'deki en güçlü aklı olan Karl Kautsky, bir önceki yüzyılın devrimleriyle 20. yüzyılın eşiğinde bile kendisini gösteren devasa işçi ayaklanmaları arasında tarihsel bir paralellik kurarak **(1)**, Uluslararası Devrim'in merkezini, "gericiliğin ve otoriterliğin kalesi" haline gelen Batı Avrupa'dan Rusya'ya kaydırıyordu.**(2)** 1908'de Lev Davidoviç Troçki, Kautsky'nin teorik yayın organı *Neue Zeit*'te muhteşem bir teorik açıklıkla şunu formüle etti: Başlangıcı 1905'te Rusya'da ("sürekli devrim" teorisi) ortaya konan uluslararası proleter devrimin potansiyeli, yani "tarihsel zorunluluğun gücü altında, burjuva demokrasisinin dar sınırlarını tanımayan Rus devrimi, kendi zaferinden sonra proletaryayı ulus çerçevesini de kırmaya, yani çabalarını bilinçli bir şekilde Rus devrimini uluslararası devrimin bir önsözü olmaya yönlendirmeye zorlayacaktır." **(3)** Troçkibunları formüle ettiğinde, yalnızca Franz Mehring ve Rosa Luxembourğ tarafından değil, aynı zamanda Kautsky ve onun takipçileri tarafından da onaylandı. 1917 ve 1918'de, modern sosyal demokrasinin en zeki ve "en sol" lideri Otto Bauer, Rus proleter devrimini selamladı ve Bolşevik taktiklerini doğruladı (Bauer bu taktiklerin doğruluğunun kabulünü doğal olarak, yalnızca otoriter Rusya'nın belirli koşullarıyla sınırladı). **(4)**

Batı Avrupa, Amerika, Japonya ve sömürgelerdeki kanlı mücadelelerin deneyimleri, Rus Marksistlerinin “nihayetinde, tarihin proletaryaya her zaman böyle bir birleşim olanağı sunacağı anlamına gelmeksizin, proletaryanın demokratik kurumların çerçevesinde kendi sınıf mücadelesini ve hatta kendi diktatörlüğünü yürütmesi avantajlıdır” (5) şeklinde vardıkları sonucu kesin olarak doğrulamaya başladığından beri, burjuva parlamentarizminin iflasının derinleşmesi ve burjuva demokrasilerinin günden güne faşistleşmesi, Bolşevik taktiklerin ve Rus deneyiminin bize verdiği yeni tipteki devletin uluslararası değerini yadsınamayacak şekilde ispatlamaktadır. Başlıca birim olarak üretim alanındaki işçi temsilcileri konseyine sahip olan bu devlet, bir yandan yetkililerinin yozlaşması ve yasama, yürütme ve yargı işlevlerinin ayrılmasıyla burjuva demokrasisinin baskıcı bürokratik ve sahte temsil biçimlerini aşmaktadır. Diğer yandan bu devlet, bütün işçileri ve köylüleri, Lenin’in tabiriyle her “aşçıyı”, bütün devlet işlevlerinin aktif taşıyıcısı rolüne giderek daha fazla yükseltir, yani ortak işlerin yönetilmesinde vatandaşların en yüksek düzeyde demokratik katılımını sağlar.

Ve o zamandan beri sosyal demokrasi adına ne trajik bir ironi yaşandı! 1921’e dek Gürcü sosyal demokratları, sosyalist bayrağa gösterdikleri ihaneti, ülkelerini ilk proleter demokrasisinin “boyunduruğundan” “kurtarmak” ve ülkelerinin zenginlik üreten kaynaklarını İngiliz emperyalistlerinin sömürüsüne teslim etmek için paralı bir karşıdevrim örgütlenme noktasına kadar zorluyorlardı. 1921’de Kautsky, savaş komünizminin sonunu ve NEP’in başlangıcını, iç savaştaki çekişme ve Rus proletaryasına miras kalmış olan Rus kapitalizmi yoluyla mahvolmuş olan ülkenin ekonomik düzen temelinde sistematik ve tedrici bir sosyalistleşmesinin başlangıcı olarak değil, ancak proleter devrimin yok edilmesi ve Rusya’nın “doğru burjuva demokratik kurumlara” doğru ilerlemesi olarak selamlıyordu. Yirmi beş yıl önce, Rus devriminin etkisi sayesinde, sosyal demokrasi içindeki burjuva etkinin silineceğini önceden bildiren Kautsky, bugün bile son kitabında Chamberlain ile birlikte “kızıl diktatörlere” karşı açık bir karşıdevrimi müjdeliyor!

SSCB ve Komünist Enternasyonal’deki sosyalist yeniden inşanın derin krizi, Rusya’daki proletarya diktatörlüğünün olumsuz taraflarına daha fazla dikkat çekti. Bu krizin, Stalin-Buharin’in Ulusal-Bolşevik grubunun egemenliği ve Troçki’nin önderliği altındaki komünist muhalefetin (Bolşevik-Leninistler) ihraç

edilmesiyle birlikte, aslında Lenin'in hastalığı döneminde kendini gösterdiği iyi bilinmektedir.

Ekim Devrimi, dünyadaki ilk muzaffer proleter devrimdi. Ancak, endüstriyel olarak gelişmiş diğer ülkelerdeki proleter devrimi Rus devriminin yolunu izlemezse, Rusya'daki proletarya diktatörlüğü deneyimi boyunca yeni bir içsel sınıf mücadelesi biçimine sahip olacak olan yeni sınıf varyasyonlarının, yeni rejim için kesinlikle çok tehlikeli olacağı başından beri açıktı.

Sosyalizme geçiş ve proletarya diktatörlüğünün buna karşılık gelen devlet biçimi, aslında bütün bir geçiş döneminin kendisidir. Bunlar, proletaryanın politik egemenliği konsolide olduğunda gerçekleştirilebilir; sınıslaşmış kent ile tarımsal köyün birbirlerinden kopuşu ekonomik gelişme ve büyük toplumsallaşmış ve makineleşmiş üretim sayesinde yavaş yavaş azaltıldığında ve sınıf farklılıkları giderek eşitlendiğinde, yavaş yavaş bunlarla birlikte devletin kendisi de ortadan kalkar. Bu geçiş, bütün bir tarihsel çağ gerektirir.

Kapitalist devletlerle çevrili ve başka bir büyük ülkede muzaffer bir proleter devrimin desteğinden yoksun bırakılan SSCB'nin, ekonomideki sosyalist önlemlerin gelişiminin istikrarlı bir şekilde ilerlemesine rağmen tamamen karşıt fenomenler ve eğilimler sunuyor olması kuşku götürmez. Tarih sosyalist inşanın, kapitalizm öncesi ekonomik biçimlerin kalıntılarıyla dolup taşan ve geri kalmış bir sanayi ve tarımsal bileşime sahip geniş bir ülkede başlamasını istedi. Neokapitalist ve köylü unsurlarının (Nepman-Kulak) iktidardaki komünist parti üzerindeki etkisi, sovyet ve parti bürokrasisinin kademeli olarak yozlaşmasıyla ve bunların kitlelerden kopma eğilimleriyle kendini gösterdi. Öte yandan, uluslararası devrimin gecikmesi ve tarım proletaryasının birbirini izleyen yenilgileri, partinin bürokratik unsurlarını ve ulusal kapanmacı eğilimlerden, NEP'in neoburjuvazisinden etkilenen kapitalizmi giderek daha da fazla güçlendirdi ve böylece Ekim Devrimi'nin mimarlarının faaliyetlerini dayandırdıkları enternasyonalist perspektifi bulanıklaştırdı. Ama partinin üç Rus devriminin tecrübesiyle yaşayan temel proleter çekirdeği de, devrim sonrası dönemin bu tehlikeli sınıf farklılaşmalarında yanılmaz sınıf içgüdülerini korumaktan ve devrimi tehlikeden kurtarmak için tüm bilinçli olasılıkları

kullanmaktan başka bir şey yapamazdı.

Bu sosyoekonomik arka planda, Komünist Enternasyonal'in iki kampı olan Stalinizm ve Sol Muhalefet arasındaki dev mücadele kendini gösterdi ve bu mücadele hala devam ediyor.

Stalinist grup, Komintern ile SSCB'nin tüm bürokratik mekanizmasını eline geçirdikten sonra, başlangıçta mekanik örgütsel önlemlerle, muhaliflerine idari ve adli kovuşturma uygulamasıyla, hapsedmeler ve sürgünlerle ve muhalefetin görüşlerinin sistematik olarak çarpıtılmasıyla, sağcı Buharinist görüşleri benimsedikten sonra, partiye 1925'ten 1929'un sonuna kadar önderlik etti ve yeni Rus burjuvazisine kabul edilemez tavizler verildi. Stalinist grup, antimarksist sapmasını, kötü şöhretli tek ülkede sosyalizm teorisiyle taçlandırdı (teorik bir ütopya ve aynı zamanda devrimci Marksist ilkelerin, enternasyonalizmin ve dünya devriminin terk edilmesi); şimdi ise, geçen yıldan beri sola döndü ve Muhalefet'in partinin 15. kongresinde formüle ettiği programı mekanik bir şekilde uygulamaya çalışıyor. Sol Muhalefet bu program mazeret gösterilerek partiden ihraç edilmişti; bu program metodik bir sanayileşme ve tarım şirketlerinin kademeli bir şekilde kolektifleştirilmesini öneriyordu. Ancak, bir yandan muhalifler hala zulüm altındayken, diğer yandan Stalin'in merkezci grubunun, muhalif programın uygulanmasını bir tür ekonomik maceracılığa indirgemesi, antimarksist bir tarzda ülkenin ekonomik hayatının her sektöründeki nesnel kapasitesiyi görmezden gelmesi doğaldı. Böylece bu yılın başında Stalin'in mekanik kolektivizasyonunun getirdiği huzursuzluğu itiraf ettiğini ve her zaman olduğu gibi sorumluluğu yerel örgütlerin üzerine yıktığını gördük. Böylece kulakların birkaç yıl içinde sınıf olarak ortadan kaldırılacağı, yani beş yıllık plan aracılığıyla köylerde sınıfsız toplumun kurulacağı şeklindeki korkunç açıklamayı duyduk. Ruhlarını ve yöntemlerini asla özümsemedikleri için devrim liderlerinin çalışmalarını sürdürmekte yetersiz olan Leninizmin epigonlarından oluşan yönetici grubun pratik hatalarının, yaptıkları Leninist alıntılarının bolluğuna rağmen, yeni sınıf farklılaşmalarına ve dolayısıyla devrim için yeni tehlikelere yol açması kaçınılmazdır. NEP rejimini öven tasvirler, NEP'in neredeyse sosyalizm olduğu ve Kulak'ın kendisinin sosyalizme "geçeceği" iddiaları (Buharin) ne denli sabıkalı hatalar ise, bugün devrimci Marksistler için beş yıllık sosyalist yeniden yapılanma planının başarılarına dikkat çeken Stalinist bürokrasinin katiplerini durup

izlemek, Rus devrimini tehdit eden tehlikeli politikaların ultra-sağcı ve ultra-solcu zikzaklar yapan merkezci politika eliyle yaratıldığı gerçeğinin karşısında dünya çapında devrimci öncünün gözlerinin kapatılması olacağı için, bu tutum da aynı derecede ölümcül bir hata olacaktır. Stalinizmin bu politikası şimdi eski hatalarını spazmodik bir şekilde düzeltmeye çalışıyor ve gelecekte bu hataların daha da beterini yapacak. Eğer partinin sağlıklı proleter çekirdeğinden bir tepki gelmezse...

Bu bakış açısından, örgütsel olarak yenilmiş olan, ancak politik ve ahlaki olarak muzaffer olan Uluslararası Sol Muhalefet'in tarihsel rolü, mevcut tarihsel koşullar altında, Rus devriminin gerçekten temel ve *sine qua non* olan bir uzantısıdır; bu devrim ki bir önsöz olarak başlamıştır ve uluslararası sosyal devrimin gerçekleşmesiyle sonlanacaktır.

Ekim Devriminin üzerinden on üç yıl geçti ve onun iki liderinden [*] sağ kalmış olanı, Rusya'da, 1917'de Lenin ile birlikte giriştiği sosyalist inşa görevinin şu an başında değil. Epigonların bürokrasisi tarafından sürgün edilen o, şimdi Boğaz'daki bir kıyıda bütün dünyada devrimci Marksizm uğruna savaşan güçleri bir araya topluyor. Marx ile Lenin'in gerçek takipçileri, Büyükada'daki sürgünün tarafındandır ve onun şunu dediğini duymaktadırlar: "Bizi Komünist Enternasyonal'den ayırmayı başaramayacaksınız, fikirlerimiz onun göğsüne nüfuz edecek ve ifadesini Komünist Enternasyonal'in programında bulacaktır."

Selanik, Ekim 1930

Dipnotlar:

1.) Bkz. "Slavlar ve Devrim", *Iskra*, No 18, 10 Mart 1902.

2.) Aynı makalede: “Rusya’daki devrimci hareket, saflarımız arasında yayılmaya başlayan burjuvazinin ve kasvetli parlamentarizmin ruhunu düzenlemek için muhtemelen en güçlü araç olacak ve büyük idealimize hararetli bağlılığa dönük militan susuzluğunu ve ateşli fedakarlığı yeniden parlak bir alevle yakacaktır... Slavlar bugün muhtemelen gericiliğin buzunu kıracak ve beraberinde uluslar için yeni bir bahar getirecek olan bir fırtınanın kendisi olmaya yazgılıdır.”

3.) Bkz., Lev Troçki, “Farklılıklarımız”, 1905’in içinde, Fransız tercümesi, Paris, 1923, syf. 256.

4.) Bkz., O. Bauer: “Bolchewismus oder Sozialdemokratie?”, Viyana, 1921.

5.) Bkz., Lev Troçki, “Von der Oktoberrevolution bis zum Brester Friedensvertrag”, Berlin, 1919, syf. 95

[*] O sıralarda Türkiye’nin İstanbul kentinde, Büyükada’da sürgünde olan Troçki kastediliyor.